

Klimat- och näringslivsdepartementet

Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen

Klimat- och näringslivsdepartementet remiss KN2025/01529

Umeå tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har granskat remissen med utgångspunkt i det som berör domstolens verksamhet. Domstolen bedömer att förslagen är svårtillgängliga och att konsekvenserna är otillräckligt utredda, framför allt avseende Sveriges internationella åtaganden. Domstolen utvecklar detta i det följande.

Förslagen är svårtillgängliga

Så som domstolen har förstått det bestäms räckvidden av förbuden i 5a, 6, 8 och 9 §§ av dels vilken skyddskategori en art har, dels om artens skyddskategori omfattas av undantagen i 9 a och 9 b §§. Denna systematik gör det svårt att överblicka bestämmelserna. Utifrån hur undantagsbestämmelserna är utformade är det även svårt att förutse förbudens räckvidd, dvs. i vilka fall förbuden gäller eller inte. Det är särskilt svårt att i det enskilda fallet bedöma om pågående markanvändning avsevärt försvåras (undantaget i 9 b §) och i viss mån om en åtgärd *inte syftar* till att orsaka en sådan påverkan som omfattas av förbuden i 6 och 9 §§ eller förbudet i 8 § i fråga om arter med skyddskategori SK2 (undantaget i 9 a §).

Domstolen vill även framhålla att svårigheten att bedöma om undantaget i 9 b § är tillämpligt eller inte kan medföra att den enskilde gör sig skyldig till artskyddsbrott. Denna problematik har också uppmärksamats i promemorian. Till skillnad från promemorian är domstolen tveksam till om prövningen av en anmäld skogsbruksåtgärd hos Skogsstyrelsen kan anses vara tillräcklig för att säkerställa att åtgärden är tillåtlig i förhållande till

fridlysningsbestämmelserna eller inte. Domstolens erfarenhet av överklagade ärenden från Skogsstyrelsen talar för att det finns kapacitetsbrister hos myndigheten för att i tillräcklig mån utreda alla anmälningar som kommer in. Dessutom är den föreslagna bestämmelsen tillämplig även på annan markanvändning än skogsbruk där det alltså i många fall kan bli den enskilde som själv ska avgöra vad som är tillåtligt och inte, vilket är en svår bedömning.

Konsekvensanalys

Konsekvensanalysen avseende förslagens påverkan på domstolarnas verksamhet är översiktlig och inte tillräckligt konkret. Vidare framgår inte hur förslagen kommer att påverka uppfyllandet av Sveriges internationella åtaganden. Domstolen noterar att den översyn som Naturvårdsverket ska göra enligt förslaget till 15 a § bl.a. innefattar att se över vilka arter som behöver skyddas för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden. En sådan översyn är emellertid inte genomförd varför det är svårt att fullt ut ta ställning till konsekvenserna av förslagen. Med den konstruktion av förordningen som föreslås kommer också Naturvårdsverket ha begränsade möjligheter att fullt ut ta hänsyn till Sveriges internationella åtaganden.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Anne Lillieroth i samråd med stf. chefsrådmannen Fredrik Henriksson, tingsfiskalen Mattias Falk (föredragande) och föredragande juristen Agnes Svedberg.

Anne Lillieroth